

Introduktion til temanummer:

Om Pædagogik, Ungdom og Urbanitet

Af Mette Bladt og John Gulløv

Byerne vokser over hele kloden – også i Danmark. Siden 2006 har over halvdelen af verdens befolkning været bosat i byområder, og FN forventer, at tallet stiger til 75 procent inden 2050. Urbanisering fremmer økonomisk vækst, mangfoldighed og social udvikling, men skaber også sociale udfordringer såsom ulighed, mangel på boliger, diskrimination og social segregering. Og imens den generelle velfærd stiger og størstedelen af den danske befolkning oplever velstand og tryghed, så fortættes og forstærkes den sociale polarisering. Aktuelle undersøgelser og forskning indikerer, at belastningsgraden er højere for dem med få ressourcer. Samtidig stiger kompleksiteten af sociale problemer, hvilket igen har øget antallet af marginaliseringsmarkører. Denne udvikling rammer i øjeblikket ungebefolkningen i markant grad.

Særligt i storbyen ledsages udvikling af nye former for ulighed, der overskrider rammerne for de eksisterende velfærdsorganiseringer og stiller velfærdsprofessionerne overfor nye udfordringer. Traditionelle sociale dynamikker og markører udskiftes med nye og mere uigennemsigtige. Storbyfænomenet er ikke længere nyt og moderne. Ydermere ændres forestillinger om, hvad storbyer er. Derfor er by-teoretikere aktuelt optaget at undersøge disse forandringer og ikke mindst det kompleks af sociale, psykologiske, kulturelle, juridiske og økonomiske forhold, som medvirker til at presse de svageste og mest marginaliserede grupper i storbyerne.

Dansk uddannelses- og socialpolitik har i mange år handlet om tidlig indsats ift. at skabe bedre vilkår for udsatte børn og unge. Alligevel ligger andelen af unge, der mistrives alvorligt og andelen af unge, der marginaliseres fortsat relativt stabilt. Det kalder på fornyede overvejelser og undersøgelser af samspil mellem marginaliseringsprocesser og sociale, pædagogiske og uddannelsesmæssige indsatser. Helt overordnet har man set, at ungeindsatserne spænder lige fra individuelle årsagsforklaringer og løsningstilgange til generelle kvalitetsløft af folkeskolens undervisnings- og integrationsindsats.

Forfatterne i dette nummer af Social Kritik er optaget af en række spørgsmål, som trænger sig på i erkendelse af, at marginalisering fortsat rammer ungebefolkningen i Danmark. Fx om de nuværende individuelle og institutionelle tilgange til unges marginalisering er tilstrækkeligt sensitive og fleksible ift. deres konkrete situation og behov. Om de løsninger og institutioner, som samfundet har udviklet, kan afhjælpe effekten af de strukturelle marginaliseringskræfter, eller om de blot er en del af dem? Og om marginalisering i byen er et generelt fænomen, eller om der er tale om, at marginaliseringsformer er situerede og varierer afhængigt af steder og kontekster?

Temanummeret præsenterer analyser, perspektiver og diskussioner som stiller skarpt på byen som kontekst for (nye) former af ulighed. Hvad betyder det eksempelvis for forskellige grupper

af mennesker, når nye byrum etableres og udvikles? Hvad betyder det egentlig at være 'en af gaden unge'?

Med andre ord: Hvilke konsekvenser har udviklingen af storbyen for konkrete livsomstændigheder for de mere udsatte grupper af unge, der bor i byen, og hvordan udspiller samfundsmæssige ulighedsstrukturer sig i og imellem husene? Og hvad skal velfærdsprofessionerne og velfærdsinstitutionerne stille op med disse hyperkomplekse strukturelle sammenhænge og individuelle livsbaner?

Artiklerne i dette nummer er et første resultat af en omfattende forskningssatsning, der handler om unge i storbyen og om udvikling af sted- og kontekstsensitive pædagogiske indsatser for unge i marginaliserede positioner. Satsningen tager afsæt i de kritiske spørgsmål, som forskergruppen stiller sig om den utilfredsstillende effekt af den nationale indsats for at modvirke marginalisering af unge, uanset om denne opfattes som socialt, etnisk eller helbredsmæssigt begrundet. Det er ambitionen, at forskningen kan være med til at forhindre, at forebyggende og støttende indsatser hænger fast i konventioner, som overser de dynamikker, der er i moderne byudvikling.

Temanummeret skrives af forskere fra forskningssatsningen Pædagogik, Ungdom og Urbanitet ved Københavns Professionshøjskole – og relevante samarbejdspartnere. Alle forskere arbejder på et kvalitativt empirisk grundlag, hvilket her aftegner sig i, at resultater og analyser præsenteres gennem rig brug af cases, billeder og konkrete eksempler.

Artiklerne er en første samlet præsentation af det arbejde, som forskergruppen gennem de seneste år har været engageret i. Der er tale om en række analyser, som på forskellig vis behandler unges udsathed gennem en anvendelsesorienteret forskningstilgang til by, unge og pædagogik. Gennem satsningens delprojekter sigter forskergruppen og dermed også artiklerne på at præsentere analyser, der kan udfordre og røkke ved gængse forestillinger om årsager og virkninger. Artiklerne undersøger sociale, strukturelle og mentale forhold som påvirker unge, og som former betingelserne for deres tilværelse og position i byen. Samtidig giver de et indblik i forskergruppens bestræbelser på at skabe et grundlag for udvikling af en stedsensitiv praktisk pædagogik, der kan komme marginaliserede unge i storbyen til gavn.

Temanummeret viser således gennem en række nedslag, hvordan forskellige diskrete årsager og sammenhænge spiller sammen om at placere unge bestemte steder, i bestemte roller og i bestemte positioner. Artiklerne viser også, hvordan de unge gennem deres læsninger, tilpasninger og oppositioner ift. byens tryk bliver til som positionerede og stigmatiserede, og hvordan pædagogiske institutioner og professionelle er forankret i og bundet af de professionelle rammer, som usynliggør eller begrænser deres pædagogiske handlingsrum.

Det kommer eksempelvis frem i Helene Falkenberg og Rasmus Præstmann Hansens artikel om, hvordan byudviklingsinitiativer på den ene side demonstrerer politisk vilje til at fejre den urbane mangfoldighed, samtidig med at kriminalitetsforebyggende indsatser viser, at man frygter den.

Eller i Lone Brønstedts artikel der viser, hvordan pædagoger og myndighedsprofessionelles bruger betegnelser som de *søde* og *psykopaterne* til at skelne mellem og kategorisere kriminalitetstruede børn og unge på måder, som har konkret betydning for deres væren og færden i byen.

Gennem installering af bestemte blikke på minoritetsdanske unge kommer både de professionelle, og befolkningen i byen som sådan i besiddelse af distinktionskategorier, som bliver aflæst af og får betydning for etnisk unges oplevelse af at være marginaliseret. Det er en proces, som John Gulløv, Üzeyir Tirelli og Vibe Larsen viser, har betydning for, hvad de unge opfatter som trygt og utrygt, og ikke mindst for, hvordan de oplever og reagerer på de 'kritiske blikke' som de er udsat for og møder i byen. Samtidig er de unges situation i byen ikke bare en reaktion på sociale spil, myndighedsblikke og bystrukturelle indretninger – den er også udtryk for, at de unge op søger bestemte steder i byrummet for at afprøve deres identitet, og for at udfolde et sædvanligt ungdomsliv og for at opnå adgang til andre livsmuligheder, end dem de har i dag – fordi de ikke vil være '*fucking tabere*'. Som Mette Bladt og Rasmus Christensen skriver, betyder de unges livsomstændigheder og samfundets funktionsmåde, at gaden bliver det eneste sted, hvor dette lader sig gøre.

Flere af artiklerne kredser om, hvordan den pædagogiske forståelse af marginaliserede unges position i storbyen ikke kan reduceres til at handle om deres plads inden for de pædagogiske institutioner, men i højere grad må følge de bevægelser, som de unge foretager eller ikke foretager i byen, herunder hvordan de møder majoritetsblikke, strukturer og distinktioner, som påvirker dem til selv at søge ud i marginale positioner. Ud fra konventionelle pædagogiske tilgange vil sådanne selvplågede positioner forhindre de unge i at deltage i de fællesskaber, de ikke oplever sig som del af, eller at de har adgang til. Her kan pædagogiske projekter overskride deres egne begrænsninger. Det kan som Ditte Tofteng og Lisbeth Madsen fremhæver ske ved at udvikle nye deltagelsesformer i det pædagogiske handlerepertoire, der fordrer, at professionelle kan '*sidde på hænderne og gå All In*' for at blive i stand til at støtte marginaliserede unge i at blive deltagende aktører, der rammesætter, indholdsudfylder og virkeliggør projekter, der for dem er meningsfulde.

Samlet set er det ambitionen, at temanummeret kan være med til at åbne for en gentænkning af pædagogiske indsatser, der retter sig mod marginaliserede unge i storbyen. Indsatser, som ved at være sensitive ift., hvordan konkrete unge færdes, lever og positioneres i storbyen, skaber nye tilgange for pædagogisk arbejde, som kan udfordre og overskride aktuelle pædagogiske indsatsers praktiske, administrative og geografiske begrænsninger.

God læselyst!